

PAS OP VOOR INKT UIT CHINA!

Waaruit bestaat een goed morgenontbijt? Een 'stutte' met zelf gemaakte pruimenconfituur, verse koffie en de pillekes... MIS! Het voornaamste ontbreekt nog: 'De gazet'!

Ik heb van kindsbeen af altijd 'Het volkske' zien lezen en heb dit later ook gedaan zolang het bestond. De gazet betekende een deel van het leven en werd gekoesterd want het was de verbinding met de rest van de wereld. Tv was er toen nog niet.

Bijna niemand gooide die krant weg want haar gebruikswaarde was groot, zeer groot:

- Alles werd er in verpakt.
- Als moest behangen worden werd eerst krantenpapier geplakt en daarop het behang.
- Het werd in natte schoenen gestoken,
- op zolder werden pakken kranten tussen de balken gelegd als isolatie,
- maskers en alle andere prullen werden gemaakt met 'papier maché'.
- Mijn oma blonk eerst de Leuvense stooft op met een stuk gazet en stak deze dan aan met deze zwarte prop.
- Bij de echte 'economen' werd de krant netjes in rechthoekige stukjes gescheurd en aan een nagelke gehangen in het kleine kamerke met een hartje in de deur en een plank met een gat in voor... ha ja, het gat.

Het ter ziele gegane A.Vi.Bo.- blad was het luxe-gazetje onder zijn soortgenoten: mooi, sterk, wit papier, goed formaat, goed leesbaar, allee te goed en te mooi om aan het nagelke te hangen en verfrommeld te worden. Ik zie, voel, hoor en ruik het nog de woensdag.

En dat is wat we missen met het digitale, het getrigger van onze organen. De mooie voorpagina, het licht gekraak bij het omleggen van de bladzijde, de reuk van de inkt, net goedkope 47-11, de bladen voelen tussen de duim en wijsvinger, net briefkes van 100 euro... Maar de laatste maanden van zijn bestaan was het toch enigszins anders. Wanneer ik er confituur op gemorst had en deze wou aflikken... neenee, afkuisen dan wreef ik de inkt open. Hij leek nog niet droog te zijn of was het iets anders? Veegpruimen?

Mijn vermoeden werd bevestigd want een ondertussen schatrijke liefhebber ging een jaar of twee geleden naar de dokter: hij had last van aambeien. Hij ging op de behandelingstafel zitten met het aambeienveld bloot. De dokter nam zijn verstraler en zei: *“Ja man, ik zie ze, ge kunt er niet naast kijken. Te lang op de wc gezeten met de gazet zeker?”* Na een hele medische encyclopedie met opmerkingen en raad zegt hij plots: *“Oei, ik zie nog iets.”* Onze aambeienkweker slaat in paniek en zegt: *“Meneer dokter, 't es toch genen kanker hé?”* De dokter licht nog eens goed bij en zegt: *“Nee jongen, maar ‘Van Gent’, wie es da? ‘k Lees dat hier just.”* Het bewijs was geleverd; hij herbruikte het A.Vi.Bo.-blad en het waren aambeien met tekst, hoho .

Waarschijnlijk was de inktleverancier van de drukkerij gezwicht voor de *'inkt uit China'*. Dloogt tlaag, klant niet gebluiken als wc- papier, zal op de fles gestaan hebben. Maal ja?

Voor er sprake was van kranten voor de gewone sterveling - want de meeste konden niet lezen of schrijven - was er in de steden de *'de belleman'*. Die kondigde zich via een grote luide bel aan. Met luide stem bracht hij het nieuws en de aanbiedingen van de middenstand.

Heden ten dage zien en horen we hen nog op de *'Gentse feesten'* waar ze niets anders moeten roepen dan: *"'k Wensche ilder een goeie Gentsche feeste!"* In de dorpen stond er aan de ingang van het kerkhof een grote arduinen blok waar de champetter op ging staan om het gemeentelijke nieuws te verkondigen. In de meeste gevallen stond hij met een *'djoef'* op of was het nieuws al opgewarmde kost want in de winkelkes moest ge zijn voor het *'heet-van-de-naald-nieuws'*.

Ook in een grensdorpke van Gent, **'Slippegem'**, was het al jaren zo. De meeste mensen waren na WO I snel aan het werk gegaan en konden niet lezen of schrijven. *"Maar handen dienen om te werken"*, zeiden ze als verweer. Een zekere René Vervust, wonende in de stadskern van Gent en werkende in een drukkerij waar hoofdzakelijk Franstalige kranten gedrukt werden, kwam wekelijks naar Slippegem bij een suikertante die met een boer was getrouwd. Hij vertoefde graag tussen de dorpelingen en vooral in de cafés. Hij kreeg de lapnaam *'meneerke van Gent'*. Hij zag en hoorde hoe de mensen daar ter plaatse bleven trampelen voor wat de geestelijke ontwikkeling betrof. In de schooltjes was het hoofdvak *'Godsdienst'*. Lezen, schrijven en rekenen werd op een laag pitje gehouden want ze mochten ook niet te slim worden, hoho.

René kon dat niet aanzien, sprak de champetter aan over zijn drankmisbruik en gebroebel op zijn arduinen steen en kreeg meteen een contreventie voor *'blammering van een dienaar van het openbaar gezag'*.

De pastoor zei hem dat lezen kon leiden tot zonde met al die slechte boeken, de burgemeester dat mondelinge afspraken voor hem het beste waren want ze verstonden hem toch niet want hij sprak dan Frans.

René was op zijn tenen getrapt en wou ze eens ferm bij hun... pakken. Allee, zo zeggen ze dat in Gent toch. Hij ging naar de vergaderingen van de cafémaatschappijen, sprak de leden toe en kreeg het volle vertrouwen voor wat zijn plan betrof. Een week later lag er in iedere toog een pak 'krantjes': niet veel soeps, vier bladzijden, goedkoop papier... Maar prachtig van inhoud!

René had deze gedrukt op zijn werk met de bedoeling om op een plezante manier de dorpelingen die het zagen zitten te leren rekenen, lezen en schrijven. Op het eerste blad stond de rekenles; alles uitgelegd met tekeningen uit hun dagelijks leven, koeien, kiekens, pastoors, pintjes... Het tweede blad was letters en woordjes met opnieuw de nodige illustraties. Blad drie was voor de schrijfles, schoonschrift, allee leesbaar en zonder vlekken. De achterpagina stond vol met oefeningen op de vorige drie. Bij hun laatste pint kregen ze hun leerkrantje mee naar huis met de belofte er buitenshuis nooit over te praten. Want dat zouden de drie onderdrukkers niet toelaten.

Meer dan de helft van de huishoudens deden mee en 's avonds kwam het krantje met de naam *'Wij zijn niet dom'* uit zijn verstopplaats. Aja, iets goed verstoppen en zwijgen zat nog in de mensen van tijdens de oorlog. De klein gasten vlogen op de kafzak en pa en ma gingen aan het studeren: stap voor stap, woord na woord, koe plus koe... De brei bleef liggen en ze vonden het nog plezant ook! Iedere maandag was er een nieuw met nieuwe lessen en de juiste

oplossingen van de vorige. Voor de overtijdse studenten was het gelijk op de lotto spelen: hoeveel heb ik er juist?

Vele maanden bleef alles goed onder de radar en het begon op te vallen dat de dorpelingen zich ongewild anders begonnen te gedragen: mondiger, zelfzekerder, kritischer... In de mis merkte de pastoor dat er bijna niemand nog zijn kerkboek verkeerd vast had en dat de blaadjes met een regelmaat werden gedraaid. Wanneer hij vanop zijn preekstoel de gelovigen probeerde te intimideren, zag hij wenkbrauwen fronsen en kopjes van 'nee' schudden. Nog nooit gebeurd!

De nonnen en meesters op de school zagen de huiswerken steeds beter worden ondanks hun rem waar ze op stonden. Als de champetter iemand op den boek wou zetten kreeg hij iedere keer spijt want de overtreder begon beleefd vragen te stellen over de artikels van het wetboek... welk wetboek?

Bij de beenhouwer volgden de klanten de naald op de baskuul en ze kenden soms sneller de rekening. Ja, het was gedaan met er een slag in te slaan!

De burgemeester zag regelmatig mensen staan voor het uithangbord aan het gemeentehuis waarin de gemeentelijke aankondigingen hingen. Angstwekkend! De drie zaten plots op dezelfde lijn...

Er was iets gebeurd waar zij geen weet van hadden. Volgens de pastoor was de duivel aan het werk in het dorp.

De champetter viel onaangekondigd de woningen binnen op zoek naar... ja, naar wat? Op school werden de klein mannen onder druk van de regel uitgehoord, aan het gemeentehuis hing een grote brief van de burgemeester waarin hij dreigde met verbanning uit het dorp als bleek dat... ja, wat?

Meneer René zag dat de vijand naderde en besloot in overleg met zijn studenten te kiezen voor de aanval. De beste verdediging. Met de gemeenteverkiezingen in zicht stichtte hij in het geniep een nieuwe partij in het dorp met zijn beste geschoolden op de lijst en noemde ze 'Partij van de vooruitgang'.

Alle statuten en documenten werden opgemaakt en afgegeven op het gerecht in Gent. Een maand later kwam de goedkeuring en in iedere gazet stond een uitgebreid artikel over de moedigen van Slippegem dat daar al 'Slimmegem' werd genoemd.

De burgemeester is aan de drank gegaan toen hij dat te weten kwam. De champetter deed het al en de pastoor is naar de missies in de Congo vertrokken. Het gazetje van René is een bestseller geworden en nu anno 21ste eeuw vindt men nog duidelijke sporen terug van zijn systeem in het onderwijs. Vraag het maar eens aan de boeren hoeveel kilo hun koeien per dag eten en sch.... hoho.

Wat is nu de moraal van het verhaal?

Wel: lezen is weten, schrijven is blijven en rekenen doe je tegenwoordig best niet meer want dan krijgt ge depressies.

Wat wel een aanrader is, is het lezen van de avibo-woensdagmail. Dan pas bent u op de hoogte en gewapend om een eerlijke discussie aan te gaan en niet met rode kaken te moeten afdruipe.

Mijn bijdrage vergeet u beter snel want ik heb 'Het gazetje' nooit gekregen!

Lucien van GENT